

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-професійної програми “Фінанси та облік у підприємстві”
(назва програми)

на тему: “Аналіз фінансової діяльності банку”

Здобувачки групи Фз-91с Ткаченко Маргарити Георгіївни
(шифр групи) (прізвище, ім'я, по батькові)

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Ткаченко Маргарита
(підпис) (Ім'я та ПРІЗВИЩЕ здобувача)

Керівник к.е.н. доцент Касьяненко Тетяна _____
(посада, науковий ступінь, вчене звання, Ім'я та ПРІЗВИЩЕ) (підпис)

Консультант¹⁾ _____
(посада, науковий ступінь, вчене звання Ім'я та ПРІЗВИЩЕ) (підпис)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, д.е.н., проф.

Лариса ГРИЦЕНКО

_____ (підпис)

«20» лютого 2023 р.

ЗАВДАННЯ

до кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавр

Здобувачки групи *Фз-91с* інституту бізнесу, економіки та менеджменту спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Ткаченко Маргарити Георгіївни
(прізвище, ім'я, по батькові студента)

Тема роботи: “ Аналіз фінансової діяльності банку “
Затверджено наказом по СумДУ № 0490- VI від «12» травня 2023р.

Термін здачі здобувачкою завершеної роботи «12 » червня 2023р.

Вихідні дані до роботи: нормативні й законодавчі акти, матеріали статистичної звітності, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників, дані фінансової звітності суб'єктів господарювання, організацій та установ тощо.

Зміст основної частини роботи (перелік питань для розроблення):

Організаційні засади побудови та реалізація аналізу основних напрямків банківської діяльності; розібрати основні показники фінансової діяльності банку.

Дата видачі завдання: «12» травня 2023р.

Керівник к.е.н, доцент Касьяненко Тетяна

(посада, науковий ступінь, вчене звання, Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

_____ (підпис)

Консультант¹⁾ _____

(посада, науковий ступінь, вчене звання Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

_____ (підпис)

Завдання прийнято до виконання «12» травня 2023 р. _____
(підпис)

Ткаченко Маргарита

(Ім'я та ПРІЗВИЩЕ здобувача)

АНОТАЦІЯ
кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавр
на тему:

“ Аналіз фінансової діяльності банку “

(назва кваліфікаційної роботи)

Ткаченко Маргарити Георгіївни

(прізвище, ім'я, по батькові здобувачки)

Підвищення ефективності діяльності банку вимагає запровадження в банках науково обґрунтованої системи фінансового менеджменту, яка ґрунтується на достовірності та типовості даних аналізу поточної ситуації, можливості банку ефективно реагувати на зміну різноманітних факторів, що впливають на продуктивність, розподіл та використання фінансових ресурсів. Продуктивне управління передбачає побудову в банках відповідних організаційно-методичних систем забезпечення цього управління, знання основних механізмів формування прибутку, використання сучасних методів його аналізу. Об'єктивна необхідність створення адекватних систем аналітичної підтримки та обґрунтування управлінських рішень, їх вдосконалення та адаптації до потреб управління фінансами банку визначають актуальність даної теми роботи.

Метою роботи є вивчення теоретичних засад і розроблення практичних рекомендацій щодо фінансового аналізу банків.

Об'єктом роботи є сукупність фінансових відносин щодо функціонування банківської системи.

Предметом даної роботи є сутність та особливості фінансового аналізу банківських установ.

Методологічною основою виконання роботи послужили фінансова звітність банку та теорія аналізу банківської діяльності. Інформаційною базою є фінансова та управлінська звітності комерційного банку. Для здійснення фінансового аналізу

комерційного банку існує цілий арсенал методів, які допомагають визначити основні тенденції діяльності установи.

Основний результат роботи полягає в аналізі теоретичної основи поняття фінансового аналізу діяльності банку. Огляд наукової літератури показав, на глибокість наукових досліджень у цій сфері, існуючі розробки і рекомендації не дають єдине уявлення про систему фінансового аналізу банку та його особливості: не визначено її сутність та складові елементи, мало вивчені можливості адаптації до умов України вироблених світовою практикою моделей аналізу, оцінки і прогнозування фінансового стану та результатів діяльності банку.

В рамках роботи була проведена систематизація теоретичних підходів до трактування поняття фінансового аналізу, проведено роботу фінансової діяльності банку АТ КБ “ПриватБанк”, запропоновані методи удосконалення фінансової діяльності банку.

Ключові слова: АНАЛІЗ, ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, ПРИБУТОК, АКТИВИ.

Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 54 сторінках, з яких список використаних джерел із 26 найменувань. Робота містить 10 таблиць, 6 рисунків.

Рік захисту роботи – 2023 рік

Зміст

Вступ.....	6
1 Теоретичні основи аналізу банківської діяльності.....	9
1.1 Роль аналізу в управлінні комерційним банком.....	9
1.2 Методи та прийоми аналізу і моделювання банківської діяльності.....	12
1.3 Види та етапи аналізу банківської діяльності.....	26
2 Практичні засади аналізу банківської діяльності України.....	32
2.1 Аналіз фінансової діяльності банків України.....	32
2.2 Організаційно-економічна характеристика АТ КБ “ПриватБанку”.....	39
2.3 Аналіз фінансової діяльності АТ КБ “ПриватБанк” та рекомендації щодо покращення.....	45
Висновки.....	55
Список використаних джерел.....	57

Вступ

Теперішній стан української банківської системи характеризується як нестійкий, що підриває довіру до банків громадян, професійних учасників фінансового ринку, регулюючих осіб, економічних агентів-підприємців, аналітиків та науковців. Усі верстви суспільства зацікавлені в стабільній, надійній та безперервній роботі банків, але кожна з них по-різному оцінює рівень загроз діяльності банків й пропонує різні плани щодо покращення. Діяльність та розвиток банків та банківської системи має бути спрямоване на поліпшення прибутковості та ефективності. Підвищення ефективності діяльності банку вимагає запровадження в банках науково обґрунтованої системи фінансового менеджменту, яка ґрунтується на достовірності та типовості даних аналізу поточної ситуації, можливості банку ефективно реагувати на зміну різноманітних факторів, що впливають на продуктивність, розподіл та використання фінансових ресурсів. Продуктивне управління передбачає побудову в банках відповідних організаційно-методичних систем забезпечення цього управління, знання основних механізмів формування прибутку, використання сучасних методів його аналізу. Об'єктивна необхідність створення адекватних систем аналітичної підтримки та обґрунтування управлінських рішень, їх вдосконалення та адаптації до потреб управління фінансами банку визначають актуальність даної теми роботи. Тому, діяльність будь-якого банку та його успішність залежить від уміння приймати рішення, які дають змогу банку забезпечити на належному рівні ліквідність, прибуток та захист від негативного впливу банківських ризиків. За теперішніх умов розвитку банківської діяльності головне завдання полягає в пошуку реальних шляхів мінімізації ризиків та в отриманні достатніх прибутків для збереження коштів вкладників і підтримання життєдіяльності банку на належному рівні.

Серед вітчизняних та зарубіжних науковців, що досліджували проблеми фінансового аналізу банку, слід виділити роботи О.І. Копилюк[1], М.Г. Чумаченка[2], Гуцал І. С[4], О. В. Васюренка[5], Савлук М. І[8], Дзюблюк О.В.[9], І. М. Парасія-Вергуненка[11], З. І. Щибиволока[14], Ж. М. Довгань[6], Е. Рід, Е. Гілл, Р. Сміт, П. Роуз.

Не зважаючи на глиbokість наукових досліджень у цій сфері, існуючі розробки і рекомендації не дають єдине уявлення про систему фінансового аналізу банку та його особливості: не визначено її сутність та складові елементи, мало вивчені можливості адаптації до умов України вироблених світовою практикою моделей аналізу, оцінки і прогнозування фінансового стану та результатів діяльності банку.

Метою роботи є вивчення теоретичних засад і розроблення практичних рекомендацій щодо фінансового аналізу банків. Досягнення поставленої мети визначимо необхідність вирішення таких завдань: простежувати економічну суть та теоретичні засади фінансової діяльності банку:

1. організаційні засади побудови та реалізація аналізу основних напрямків банківської діяльності;
2. розібрати основні показники фінансової діяльності АТ КБ «Приватбанк».

Об'єктом роботи є сукупність фінансових відносин щодо функціонування банківської системи.

Предметом даної роботи є сутність та особливості фінансового аналізу банківських установ.

Методологічною основою виконання роботи послужили фінансова звітність банку та теорія аналізу банківської діяльності. Інформаційною базою є фінансова та управлінська звітності комерційного банку. Для здійснення фінансового аналізу

комерційного банку існує цілий арсенал методів, які допомагають визначити основні тенденції діяльності установи.

Бакалаврівська робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури.

1 Основи аналізу банківської діяльності

1.1 Роль аналізу в управлінні комерційним банком

Фінансовий аналіз слід розглядати як з теоретичної, так і з практичної точки зору.

Як теоретичний напрям, фінансовий аналіз вивчає фінансові відносини, представлені фінансовими категоріями та фінансовими показниками. Роль фінансового аналізу в управлінні фінансами банку полягає в тому, що він виступає як самостійна функція контролю, інструмент управління та метод його оцінки [13].

Як вид практичної діяльності, фінансовий аналіз передуює прийняттю управлінських рішень, є основою для їх прийняття або відхилення, а також узагальнює та оцінює результати на основі підсумкової інформації. Його особливе місце в системі фінансового менеджменту полягає у використанні отриманих результатів як аналітичного забезпечення реалізації інших функцій управління - планування, регулювання та контролю.

Основними рисами сучасного аналізу є комплексне дослідження фінансово-господарської діяльності банків, застосування системного підходу до різних видів аналізу та виявлення резервів розвитку суб'єкта господарювання для ефективного використання наявних ресурсів [12].

У зв'язку зі значними змінами на фінансовому ринку України зростає роль і значення аналізу банківської діяльності як для самих банків, так і для їхніх ділових партнерів, клієнтів, акціонерів та держави в цілому. Систематичний аналіз діяльності банків дозволяє їм ефективно управляти своїми активними та пасивними операціями, забезпечуючи збільшення прибутку та стабільний фінансовий стан. Це особливо важливо в теперішніх умовах, посилення

конкуренції між банками та небанківськими фінансовими установами, які здійснюють різноманітні операції із залучення вільних грошових ресурсів від юридичних та фізичних осіб. Ці фінансові установи успішно конкурують з банками не тільки за рахунок надання суто банківських послуг, але й за рахунок надання послуг, які банки не можуть надавати на законних підставах (наприклад, страхування, операції з нерухомістю тощо).

Аналіз банківської діяльності є одним з основних напрямків економічної роботи. Без належної аналітичної роботи як на мікро-, так і на макрорівні Національний банк України не може визначити:

- основні напрями грошово-кредитної політики;
- прогнозовані умови на внутрішньому кредитному ринку;
- висновки щодо стабільності та надійності банківської системи в цілому;
- дотримання банком встановлених економічних нормативів.

Практика показала, що ефективним способом виявлення ризиків та тенденцій у банківського сектору є якісний та своєчасний аналіз діяльності банків. Однак проблема доопрацювання методик аналізу фінансового стану окремих банків та банківського сектору в цілому, особливо тих, що спрямовані на виявлення системи ризиків у банківській діяльності, залишається актуальною.

Основними показниками, що характеризують ефективний розвиток банківського сектору, є:

1. Основні показники діяльності банківського сектору та динаміка зростання реального валового внутрішнього продукту, зокрема:

- реальний валовий внутрішній продукт;
- активи банківського сектору;
- зобов'язання банківського сектору;
- балансовий капітал банківського сектору;
- кредитний портфель;

2. Ключові показники діяльності банківського сектору України у відсотках до валового внутрішнього продукту, зокрема:

- активи банківського сектору;
- зобов'язання банківського сектору;
- балансовий капітал банківського сектору;
- кредитний портфель.

Висновки підрозділа 1.1

Внаслідок значних змін на фінансових ринках важливість аналізу діяльності банків зростає як для самих банків, так і для їхніх ділових партнерів, клієнтів, акціонерів та держави в цілому. Регулярний аналіз діяльності банку дозволяє йому ефективно управляти своїми активними та пасивними операціями, максимізуючи прибуток та забезпечуючи стабільний фінансовий стан. Це особливо важливо в теперішніх умовах посилення конкуренції між банками та небанківськими фінансовими установами, які проводять різноманітні операції із залучення вільних грошових ресурсів юридичних та фізичних осіб.

Основними рисами сучасного аналізу є комплексне дослідження фінансово-господарської діяльності банків, використання системного підходу до різних видів аналізу та виявлення резервів розвитку суб'єктів господарювання з метою ефективного використання наявних ресурсів.

Таким чином, аналіз допомагає виявити тенденції розвитку бізнесу, звернути увагу на слабкі сторони та сприяти розвитку ефективних напрямків діяльності. Таким чином, оцінка фінансового стану необхідна керівництву банку для того, щоб знати результати своєї роботи, а клієнтам і партнерам — для того, щоб знати своїх контрагентів.

1.2 Методи та прийоми аналізу і моделювання банківської діяльності

Будь-яка наука має власний об'єкт дослідження, який вона досліджує\ власними методами та з відповідною метою.

Об'єктом банківського аналізу є дослідження причинно-наслідкових зв'язків економічних явищ і процесів, які прямо чи опосередковано впливають на діяльність банку.

З причинно-наслідкових зв'язків економічних явищ і процесів аналіз повинен дослідити фактори, які спричиняють зміни певних показників. Аналіз допомагає виявити найважливіші факторні показники, які впливають на зміну показників діяльності банку. Виявлення та вимірювання взаємозв'язків між показниками, що аналізуються, дає змогу всебічно та органічно взаємопов'язано дослідити діяльність комерційного банку.

Головним об'єктом аналізу є комерційна діяльність окремих банків.

Суб'єктами аналізу є самі комерційні банки, НБУ, аудиторські фірми, реальні та потенційні клієнти. У зв'язку з цим виділяють різні напрямки та критерії аналізу:

- для акціонерів — можливість отримання максимальних дивідендів на вкладений капітал;
- для бізнесу — здатність банків здійснювати своєчасні платежі та надавати якісні послуги;
- для фізичних осіб — безпечне збереження заощаджень, захист від інфляції та постійний дохід.

Водночас існує потреба в єдиній методиці аналізу балансів для порівняння отриманих результатів. Для цього використовується відома рейтингова система CAMEL (американська система банківського рейтингу) та інші системи [18].

Національний банк України здійснює наглядовий аналіз фінансового стану банків у контексті державного нагляду за їх діяльністю. Цей аналіз визначає ступінь дотримання встановлених нормативів. На практиці результатом перевірки дотримання банком встановлених вимог є оцінка фінансового стану банку та, певною мірою, його фінансової стійкості. Для керівництва це є стимулом для прийняття відповідних управлінських рішень з приводу розвитку банківського сектору та забезпечення його надійності і стабільності НБУ вимагає від банків відповідального ставлення до прийняття тих чи інших комерційних рішень, а також прозорості їхньої фактичної фінансової інформації.

Національний банк здійснює аналіз банківської діяльності за такими напрямками:

- ✓ фінансово-економічні умови в країні;
- ✓ капітал банку та кроки, зроблені для формування його структури;
- ✓ якість активів (кількісний та якісний аналіз структури кредитного та інвестиційного портфеля банку);
- ✓ показники прибутковості банківської діяльності для визначення ефективності банківських операцій;
- ✓ темпи зростання банку;
- ✓ показники ліквідності та платоспроможності для визначення фінансової стійкості банку;
- ✓ дані про економічні нормативи.

До основних функцій банківського аналізу належать:

- 1) вивчення впливу різних макроекономічних та соціальних факторів на розвиток банківської системи, виявлення закономірностей і тенденцій розвитку економічних явищ та їх впливу на стан банківської системи;
- 2) обґрунтування поточних та перспективних заходів;
- 3) контроль за виконання програми розвитку банківської системи;

4) пошук резервів підвищення ефективності функціонування банківської системи;

5) оцінка результатів діяльності банківської системи та виконання чітко розроблених планів, оцінка повноти використання всіх ресурсів банківської системи.

Завданнями аналізу є:

1. визначення джерел, якості та стабільності доходів банку;
2. додержання всіх вимог з приводу ліквідності;
3. підтримання адекватності та достатності капіталу;
4. уподібнення фінансового стану та результатів діяльності банку з фінансовим станом та результатами діяльності інших банків;
5. підсумок результатів аналізу і підготовка рекомендацій для прийняття управлінських рішень, спрямованих на покращення діяльності окремих банків.

Одним з елементів аналізу результативності банківського регулювання є перевірка якості стратегічного плану. Цей план може встановлювати довгострокові цілі розвитку банківської системи та включати розробку планів поточної діяльності. Оцінка програми розвитку банківської системи дозволяє визначити переважні напрями діяльності на наступний період та зробити відповідні висновки з приводу якості стратегічного плану.

Методика аналізу банківської діяльності комерційних банків використовує статистичні, економіко-математичні, бухгалтерські та інші методи обробки інформації для комплексного та органічно пов'язаного вивчення діяльності комерційних банків. Методи аналізу банківської діяльності характеризуються використанням системи показників, що характеризують діяльність банку, вивченням факторів і причин їх зміни, виявлення та вимірювання взаємозв'язків між факторами.

Вибір методу для аналізу конкретної ситуації залежить від наступного:

- періоду, що аналізується;
- мета аналізу;
- часу реалізації (на момент здійснення операції, протягом певного періоду часу або в майбутньому).

На етапі аналізу описуються розраховані показники та динаміка проаналізованих даних, робляться висновки за результатами проведеної аналітичної роботи. На етапі інтерпретації результати аналізу оцінюються експертами та розробляються рекомендації щодо покращення діяльності банку.

В аналізі діяльності банківського сектору найчастіше використовують такі методи (див. рис.1.1) [19; 20;].

Рисунок 1.1 — Методологія аналізу банківської діяльності

За допомогою зіставленого методу порівнюються:

- ◆ планові та результативні показники для визначення ступеня виконання програми розвитку банківського сектору;
- ◆ порівняння фактичних показників результатів діяльності банківського сектору з нормативними показниками, визначеними Законом України “Про банки і банківську діяльність” та нормативно-правовими актами Національного банку України;
- ◆ порівняння фактичних показників з показниками попередніх періодів для визначення тенденцій розвитку банківського сектору;
- ◆ порівняння показників діяльності вітчизняного банківського сектору з показниками інших банківських систем з метою визначення позиції та конкурентоспроможності банківської системи України на міжнародному ринку та банківській послуг;
- ◆ результати досліджень розвитку різних елементів діяльності банківського сектору (наприклад, порівняння аналізу доходів та витрат), які дозволяють зробити загальні висновки щодо якості роботи банківського сектору;
- ◆ результати діяльності банківського сектору (прибутковість, рентабельність) до і після впровадження нових технологій (такий аналіз дозволяє оцінити окупність інвестицій в ці технології);
- ◆ результати діяльності боржника;
- ◆ ринкова вартість цінних паперів та майна, наприклад.

Методи зіставлення ґрунтуються на зведенні всіх показників діяльності банківського порядку, що застосовуються в аналізі до співставного вигляду (наприклад, врахування ринкового валютного курсу на певний день та кількісне представлення всіх показників в єдиній валюті).

Порівняльний метод ґрунтується на порівнянні значень аналогічних фінансових показників. Найпоширенішою формою цього методу є порівняння фактичних показників із встановленими нормативами та прогнозами розвитку

банківського сектор. Також практикується порівняння з фактичними показниками банківської діяльності банків за попередні звітні періоди та порівняння з очікуваними показниками на майбутнє; НБУ порівнює фінансові показники банківського сектору України з показниками банківського сектору інших країн.

Метод коефіцієнтів використовує відносні, а не абсолютні показники. Цей метод використовується для оцінки ліквідності, платоспроможності та прибутковості банківського сектору.

Метод групування відповідним чином групує різні статті банківського балансу з метою виявлення даних, необхідних для аналізу конкретних сфер діяльності банку. Наприклад, групування може ґрунтуватися на ступені ліквідності, економічній природі банківських операцій, рівні прибутковості активів, вартості зобов'язань тощо.

Балансовий метод – порівняння активної та пасивної частин балансу, зіставлення протилежних величин, що характеризують одне й те саме явище (наприклад, надходження ресурсів та їх використання, доходи та витрати).

Графічний метод — представлення даних, виявлених у процесі аналізу діяльності банківського сектору, у вигляді графіків, діаграм та малюнків. Цей метод сприяє покращенню наочності результатів аналізу.

Табличний формат — це метод представлення інформації знайденої під час аналізу, у вигляді таблиць. Цей метод є найбільш ефективним, оскільки дозволяє створити подальшу базу даних за результатами аналізу за різні періоди. Це дозволяє детально відстежити довгостроковий розвиток діяльності банківського сектору та визначити його перспективи.

Всі вищезазначені методи можуть бути застосовані до різних об'єктів аналізу, одним з найважливіших з яких при дослідженні банківської діяльності є власний капітал. Зокрема, дослідження власного капіталу слід починати з аналізу його складових та їх питомої ваги в загальному обсязі капіталу. Аналіз структури

власного капіталу банку слід проводити в динаміці з метою відстеження змін у його складових, визначення тенденцій його розвитку та виявлення факторів, що впливають на його обсяг. Важливо порівнювати структуру капіталу конкретного банку з аналогічними показниками інших банків та з середнім показником по банківській системі. Слід також враховувати зовнішні фактори, що впливають на формування достатності капіталу, наприклад, економічну ситуацію в країні. Наприклад, більшість суб'єктів господарювання є збитковими, що зменшує можливості банків нарощувати капітальну базу за рахунок додаткової емісії, змушуючи їх шукати інші джерела фінансування. Аналізуючи власний капітал, важливо визначити вартість окремих його складових та порівняти їх з вартістю залученого та власного капіталу, що допомагає визначити коефіцієнт автономії (незалежності) комерційного банку та відображає здатність банку покривати свої витрати власними ресурсами.

Не менш важливим є аналіз позикового капіталу або боргу банку. Оскільки банки є установами, які оперують переважно позиковими коштами, частка позикового капіталу в структурі банківського боргу, як правило, становить 80% і більше. Нижчий показник свідчить про високий ступінь фінансової стійкості компанії, але негативно характеризує її ділову активність. Аналіз зобов'язань банку передбачає спочатку визначення суми за балансом, а потім характеристику динаміки зміни суми зобов'язань банку в абсолютному та відносному вираженні. Основним моментом аналізу зобов'язань є розгляд ризиків, що створюються розширенням залучених коштів, як це передбачено керівництвом. Для того, щоб з'ясувати адекватність та ефективність додаткового фінансування, необхідно порівняти витрати на фінансування з вигодами від його використання.

Прибутковість є одним з найважливіших показників банківської діяльності, оскільки є основою для виплати дивідендів акціонерам, формування фондів банку та підвищення добробуту персоналу банку [2, с. 112]. Формування прибутку

комерційного банку є результатом впливу різних факторів. Це доходи і витрати банку, вплив яких на прибуток та його складові є очевидним і розраховується методом прямого рахунку на основі адитивної факторної моделі. Найважливішими факторами, що визначають розмір прибутку до оподаткування:

1. Розмір капіталу банку, відображений у пасивах його балансу;
2. рівень ефективності використання активів банку, що розраховується як відношення прибутку банку до загальних активів;
3. мультиплікативний ефект капіталу визначається через мультиплікатор капіталу. Мультиплікатор капіталу є тим важелем управління банком, який має забезпечити бажане співвідношення між власним капіталом банку та додатковими фінансовими ресурсами. Іншими словами, це здатність капіталу банку залучати в обіг додаткові кошти без шкоди для фінансової стійкості. Мультиплікатор капіталу визначається відношенням загальних активів до балансового капіталу банку;
4. Рентабельність власного капіталу (ROE) - відношення прибутку до оподаткування до доходів банку.

Знання факторів, що впливають на зміну прибутку, дасть змогу вивчати та аналізувати його під впливом зміни різних факторів, що дозволить коригувати та планувати діяльність банку, впливати на розмір отриманого прибутку, прогнозувати формування доходів та витрат, необхідних для отримання цих доходів.

Існують різні методи економіко-статистичного аналізу прибутковості та ефективності діяльності комерційних банків:

- 1) аналіз ефективності з використанням взаємозв'язку між частковими показниками ефективності та відповідними мультиплікаторами (наприклад, ROE)
- 2) визначення впливу окремих факторів на прибутковість банку за допомогою виробничих функцій [21, с. 112].

Методика розрахунку прибутковості банків:

1. Формула Дюпона є ефективною моделлю контролю та управління діяльністю комерційних банків і аналізується протягом певного періоду часу. Особливу увагу слід приділяти аналізу фінансового левериджу. Це пов'язано з тим, що загальний рівень ризику банку визначається операційним та фінансовим ризиком, і якщо перший не є високим, то більш високе значення мультиплікатора дозволяє проводити більш ризиковану політику:

$$ROE = ROA * Lf,$$

ROA – чистий прибуток на активи;

Lf – мультиплікатор капіталу (відношення активів до капіталу банку).

2. Загальна прибутковість банку може бути визначена за допомогою моделі Гордона:

$$\text{Загальна прибутковість} = D1/P0 + (P1 - P0)/P0,$$

D1 – дивіденди на кінець періоду;

P0 – ціна купівлі цінних паперів;

P1 – ціна продажу акцій.

3. Модель Шарпа використовується для вивчення очікуваної норми прибутку:

$$E(R) = Rf + [E(Rm) - Rf] * B,$$

E(R) – очікувана ставка дохідності;

Rf – безризикова процентна ставка;

Rm – ринкова ставка дохідності;

[E(Rm) – Rf] – ризик – премія;

E(Rm) – очікувана ринкова ставка дохідності;

B – поправочний коефіцієнт для визначення ринкового ризику [21, с. 113-114].

Моделі аналізу банківських операцій можна поділити на часткові та повні.

Найпоширенішими є часткові, які описують окремі сфери діяльності банку і базуються на певних гіпотезах про поведінку банку в навколишньому середовищі.

Проводячи фінансово-економічний аналіз, використовують показники:

1. Рентабельність активів = чистий прибуток/активи:

$$ROA = \text{чистий прибуток} / \text{сукупні активи} * 100$$

2. Рентабельність власного капіталу = чистий прибуток/власний капітал:

$$ROE = \text{ЧП} / \text{СК} * 100\%$$

ЧП - чистий прибуток банку.

СК - власний капітал банку.

3. Коефіцієнт достатності капіталу розраховується шляхом ділення капіталу банку на його зважені ризиком активи:

$$\text{Коефіцієнт достатності} = \text{власний капітал} / \text{активи}$$

4. Коефіцієнт надійності = власний капітал/зобов'язання;

5. Коефіцієнт загальної ліквідності = активи/зобов'язання.

Процес управління банківською діяльністю вимагає використання різних аналітичних процедур, таких як:

1. визначення показників поточного та майбутнього фінансового стану банку;
2. прогнозування виконання окремих фінансових операцій та загального стану балансу банку;
3. оцінка привабливості окремих фінансових операцій;
4. синтез загальна оцінка конкретних управлінських рішень;
5. оцінка ефективності окремих управлінських рішень;
6. оцінка повноти та оптимальності набору показників фінансового стану банку.

Виконання кожного з цих завдань (окрім застосування конкретних аналітичних процедур) вимагає також моделювання фінансової діяльності банку. У кінцевому підсумку воно допомагає визначити ступінь впливу різних норм прийняття рішень на окремі елементи управління банком і вибрати з усіх

заздалегідь розроблених варіантів прийняття рішень той, який забезпечує найкращі результати.

Наприклад, моделі банківського аналізу та управління, засновані на методах АСФтехнології, використовуються переважно для порівняльної оцінки функціонування банківських установ, тоді як підходи теорії ігор застосовуються переважно для аналізу впливу різних факторів на операційна та розробки відповідних поведінкових стратегій. Багато часткових моделей ґрунтуються на гіпотезі про погане управління депозитним ринком. Вони в основному використовуються для вивчення ринкової та кредитної поведінки банків, а також для аналізу їх взаємодії з відповідними ринками. Ця поведінка та взаємодія відображає процес формування структури активів, наприклад вибір між власними та запозиченими коштами, необхідність дотримання певних вимог та резервів, а також розподіл активів у певних сферах.

Інший тип часткової моделі базується на тезі про залежність кредитних ринків від банківської діяльності. У цьому випадку аналітики зосереджуються на ринку депозитів. При цьому пропозиція депозитів розглядається як випадкова величина, або залежність процентних ставок вивчається як аргумент функції пропозиції.

Інші часткові моделі включають низьку підходів до аналізу фінансових інструментів кредитної політики банку та різні методи управління ризиками, зокрема кредитним ризиком, процентним ризиком та ризиком ліквідності.

Повна модель діяльності банку (більшість з яких є агрегованими), зазвичай відображає загальну картину функціонування банку. Дещо відрізняється від усіх розглянутих вище загальна модель банку відкритої складної динамічної системи, яка має вигляд такої залежності:

$$S = \{T, X, U, Q, Y, \Gamma, Z, G\},$$

де T — часовий інтервал;

X — множина можливих за відповідних умов внутрішніх станів;

U — входи системи;

Q — клас функціональних перетворень, які діють на заданому інтервалі часу;

Y — виходи системи;

Г — множина припустимих вихідних значень (або обмежень на виходи), зумовлена функціональними зв'язками

Z екзогенних факторів у фіксований момент часу зі вхідними параметрами;

G — функціональні перетворення, що зв'язують внутрішні стани системи у два моменти часу зі входами системи в перший із них.

Фундаментальними для описаної вище системи моделювання є компоненти, які визначають деталі кредитної діяльності. Іншими словами, загальна модель відкритої та складної динамічної системної банківської діяльності також за своєю суттю орієнтована на певний вид банківської діяльності.

Таким чином, недоліком усіх перерахованих вище моделей є їх обмеження. Це означає, що він підходить лише для аналізу окремих сфер банківського менеджменту. Як бачимо, навіть повна модель не охоплює всіх аспектів банківської діяльності, але більш точно відображає основні складові управління та дає точніше представлення піднапрямів у моделюванні банківської діяльності.

Більшість розглянутих моделей базуються на класичних математичних методах: математичне програмування, дослідження операцій, теорія ігор, теорія оптимізації тощо. Проте через позитивний вплив суб'єктивних факторів значна кількість економічних явищ і процесів не є до кінця формалізованими. Тому в процесі розробки повної моделі банку рекомендується використовувати методи, засновані на нечітких множинах або теорії нейронних мереж, так звані потокові методи. Тобто робота банку повинна відображатися в процесі управління різними потоками. Через призму структури балансу можна виділити такі моменти:

- потік банківських зобов'язань, тобто приплив банківських ресурсів
- потік активів банківської установи, тобто початковий потік банківських ресурсів.

- Потоки банківського капіталу, які можна вважати комбінованими, тобто притоки та відтоки банківських ресурсів.

Іншою причиною використання такого підходу є те, що інформація про діяльність банківської установи представлена в стислій формі та є легкою для розуміння. Це допомагає покращити та спростити процес управління операціями та довгострокового планування.

Графічно модель потоку пропонується описати як тривимірний рух ресурсів банку. У ньому він матиме вигляд специфічної структурованої тривимірної фігури із зовнішніми та внутрішніми поверхнями. Зовнішнє середовище буде формуватися потоком ресурсів між банком і зовнішнім середовищем. Важливо зазначити, що зовнішня сукупність різних поверхонь відобразатиме відповідну структуру активів, зобов'язань і капіталу банку для класичного аналізу діяльності банку. Внутрішня поверхня моделі відображає відповідну трансформацію ресурсів під впливом зовнішньої поверхні та певних систем, законодавчих обмежень та власних вимог до розвитку банківських установ.

Взаємодію між окремими елементами різних поверхонь можна описати як:

- Або у формі багатошарової нейронної мережі, зважена сума виходів якої обчислюється з відповідних вхідних потоків і граничних обмежень, що визначає формування запасів, відповідність стандартам тощо;

- Або у формі нечітких множин, де окремі перетворення ресурсів визначають певні відображення рівнів і узагальнюють певні операції над нечіткими множинами;

Іншими словами, зв'язок між окремими елементами різних поверхонь можна розглядати як відображення однієї нечіткої множини в іншу. Наприклад,

перетворення ресурсів за допомогою послідовних заміन (при яких короткострокові депозити або позики після погашення замінюються іншими) може означати відображення одного нечіткого набору в інший. При цьому перший внутрішній шар поверхні моделі рекомендується розглядати як своєрідний фільтр для забезпечення дотримання відповідних стандартів та виконання вимог щодо формування запасів, передбачених законодавством. У поверхневих елементах банк може мати окремі вимоги до своєї діяльності за окремими напрямками.

Висновки підрозділа 1.2

Банківська справа є складною динамічною системою, тому в задачі побудови модельної системи можна оцінити обґрунтованість можливих сценаріїв розвитку банківської системи.

Взаємодія системи та її підсистем з активним зовнішнім середовищем є актуальною та потребує подальшого дослідження.

Робота в умовах подолання наслідків фінансово-економічної кризи потребує ширшого застосування економіко-математичних методів і моделей для дослідження процесів, що відбуваються в банках, оцінки ефективності їх роботи, визначення напрямів і методів вдосконалення.

Моделювання банківської діяльності передбачає розробку певних економіко-математичних моделей, які найбільш повно і достовірно відображають процеси функціонування загального суб'єкта господарювання та його різних структурних підрозділів.

На сучасному етапі розвитку банківської галузі існує нагальна потреба у створенні моделі, що враховує різні ситуації. Всі аспекти банківської діяльності, зокрема:

- Аналіз моделей діяльності банків як фінансових посередників з урахуванням інформаційної невизначеності та ризиків;
- Моделі, засновані на методах виробництва та організації;

- Модель банку розглядається із загальної суми потоку коштів.

1.3 Види та етапи аналізу банківської діяльності

В економічній літературі аналіз систематизується за різними критеріями, а саме:

1. за періодичністю;
2. за метою і характером;
3. за спектром питань;
4. за об'єктом аналізу.

Ці ознаки доцільно використовувати для класифікації видів аналізу банківської діяльності.

За частотою проведення аналіз можна поділити:

- ➔ щоденний;
- ➔ щотижневий;
- ➔ місячний;
- ➔ щоквартальний.

За обсягом досліджуваних питань аналіз поділяється на:

1. Комплексний, тобто вивчення всіх сторін діяльності банку, її зовнішніх і внутрішніх зв'язків.
2. Тематичний, коли розглядаються лише вузькопрофільні питання щодо вдосконалення окремих напрямків банківської діяльності.

За призначенням і характером розрізняють:

1. Попередній аналіз, який використовується для оцінки стану рахунків і визначення того, чи здатний комерційний банк вести певну діяльність.

2. Операційний аналіз, який виконується під час поточної діяльності банку для перевірки дотримання правил та інших показників. У разі потреби вживати екстрених заходів для підтримки нормативів та інших показників на належному рівні та досягнення достатнього прибутку.

3. Остаточний (подальший) аналіз, необхідний для визначення ефективності діяльності комерційного банку протягом звітного періоду, визначення резерву підвищення прибутковості.

4. Перспективний аналіз використовується для прогнозування очікуваних майбутніх результатів діяльності, вибору нових видів бізнесу та визначення внутрішньої політики.

Залежно від об'єкта аналізу аналіз поділяється на шість видів:

1. Функціональний аналіз допомагає визначити спеціалізацію та місце фінансової установи в системі розподілу банківських послуг, форму та перспективи її взаємодії з іншими контрагентами в системі, а також оцінити ефективність та адекватність виконуваних банком функцій. Цей аналіз ґрунтується на визначенні частки міжбанківських операцій у загальному обсязі балансу, співвідношення депозитів і кредитів та частки міжбанківських операцій у загальному обсязі ресурсів та інвестицій. Метою функціонального аналізу є визначення вигод, отриманих від банківських операцій, і можливостей підвищення їхньої ліквідності, що досягається шляхом відмови від неефективних методів і вибору прогресивних методів здійснення необхідних операцій.

2. Структурний аналіз ґрунтується на відсоткових значеннях по відношенню до загального підсумку кожного рядка таблиці. Зміни у відносній вартості окремих статей відображають зміни в активах, зобов'язаннях та відсоткових прибутках або збитках від окремих банківських операцій.

3. Аналіз операційних витрат дає широку картину позиції банку у визначенні його прибутковості та допомагає точніше оцінити витрати на конкретні

операції, їх прибутковість та збитковість. Аналіз допомагає визначити важливість кожної операції у формуванні прибутку банку та сформулювати основні напрямки депозитної та кредитної політики щодо конкретних контрагентів з метою максимізації доходу. Особливе значення для комплексної оцінки фінансового стану комерційних банків та порівняння їх між собою має рейтинговий аналіз. Рейтинги визначаються на основі висновків, зроблених різними категоріями експертів. Експертна оцінка ґрунтується на досвіді та кваліфікації експерта в аналізі якісних і кількісних параметрів з використанням наявної інформації. Бухгалтерська оцінка ґрунтується на офіційній фінансовій звітності банку та аналізує лише кількісні показники.

4. Факторний аналіз проводиться з метою визначення впливу окремих факторів на фінансовий стан банку, виявлення сильних і слабких сторін банку, пошуку шляхів максимізації внутрішніх резервів, прийняття правильних бізнес-рішень і формування ефективних стратегій розвитку. У практиці факторного аналізу застосовуються методи ланцюгових альтернатив і власного капіталу.

5. Макроекономічний аналіз допомагає визначити обсяг активних і пасивних операцій, розмір банківських прибутків і ступінь участі комерційних банків і банківських груп у пропозиції грошей, розподілі банківських послуг і регіональному розподілі кредитних ресурсів. Як правило, це здійснюється центральним банком.

Хоча дисципліни та критерії, що використовуються для аналізу діяльності банків, дуже різноманітні, методика аналізу є однаковою і включає такі етапи:

- попередній;
- аналітичний;
- заключний.

На попередньому етапі готується звітність для подальшої аналітичної роботи. Оцінюється правильність складання звіту і ступінь достовірності

отриманих даних, групуються окремі статті активів і пасивів балансу і звіту про прибутки і збитки, складається аналітична таблиця і відбираються конкретні показники. Далі на основі обробленої первинної інформації відбираються абсолютні та відносні показники, що характеризують окремі аспекти діяльності банку, і визначається порядок їх розрахунку. Нарешті, всі показники зводяться в аналітичні таблиці відповідно до запланованих напрямів дослідження.

На етапі аналізу визначається тип і необхідна кількість аналітичних таблиць, обирається метод аналізу, формат відображення динаміки і структури досліджуваних показників і проводяться необхідні розрахунки.

Заключний етап аналізу передбачає пояснення результатів розрахунків, формулювання висновків та підготовку аналітичних записок, коментарів і звітів. Слід зазначити, що результати проведених аналітичних процедур не є єдиним і безумовним критерієм для остаточних висновків про фінансовий стан банку. Процес аналізу можна порівняти з народженням витвору мистецтва.

Висновки підрозділу 1.3

Слід зазначити, що матеріальна база для аналізу часто буває недостатньою для отримання правильних і достовірних даних. Остаточні висновки про об'єкт аналізу залежать також від особистих якостей аналітика, тобто інтелекту, логіки, досвіду та відповідного рівня кваліфікації.

Висновки до розділу 1

Аналіз розвитку української комерційної банківської системи за останні роки свідчить про завершення екстенсивного етапу розвитку та формування оптимальної моделі її функціонування. Це пов'язано з тим, що більшість банків досягли певного рівня стабільності, адаптувалися до умов економічного середовища та загострення міжбанківської конкуренції. Підвищення ефективності управління економікою банків до рівня, необхідного для розвитку сучасних

економічних відносин, залежить не тільки від створення сприятливих умов ведення бізнесу, а й від удосконалення управлінських процесів самих банків.

У цьому контексті постає проблема створення відповідної системи аналізу для підтримки прийняття управлінських рішень на всіх рівнях комерційного банку. Дослідження концептуальних засад управління фінансово-кредитними установами та формування методології банківського аналізу є важливими науковими і практичними проблемами. Теоретичною основою прикладних досліджень у сфері банківського аналізу є економічний аналіз.

Об'єктом банківського аналізу є фінансово-господарська діяльність комерційних банків як самостійних суб'єктів економічних відносин. Метою аналізу є підвищення ефективності процесу управління з метою збільшення ринкової вартості банківської установи. З цією метою розробляються методології, методики та системи аналітичних показників, що дозволяють об'єктивно оцінити ефективність (фінансові результати) і надійність (ризикованість) банків та прийняти обґрунтовані управлінські рішення.

Методика аналізу банківської діяльності - це сукупність загальних і специфічних наукових прийомів для проведення комплексного дослідження фінансово-господарської діяльності банку, об'єктивної оцінки досягнутих фінансових результатів, виявлення резервів підвищення прибутковості при забезпеченні прийняттого рівня ризику та підвищення ефективності управлінських процесів.

Організаційно-аналітичні функції банку виконує Фінансово-аналітична служба. Мета функції - підвищення ефективності банківських операцій.

Мета - підвищення ефективності банківських операцій шляхом прийняття відповідних поточних і стратегічних управлінських рішень. Завданням фінансово-аналітичних служб є створення відповідних інформаційних потоків, які формують інформаційно-аналітичний простір (поле) банку. Ключовими елементами системи

прийняття управлінських рішень у комерційних банках є низка теоретичних, концептуальних та організаційних інструментів.

2 Практичні засади аналізу банківської діяльності

2.1 Аналіз фінансової діяльності банків України

Зміни, що відбуваються в банківській системі та в країні в цілому, мали значний вплив на розвиток української економіки, а наслідки світової кризи тривають і досі. В цих умовах вимоги до банків значно зросли, а тому оцінка їх ефективності відіграє важливу роль. Тому дуже важливим є застосування методів оцінки фінансової діяльності відповідно до поточної ситуації [22; 23].

Проаналізуємо кількість банків в Україні за останні п'ять років (рис. 2.1) [17].

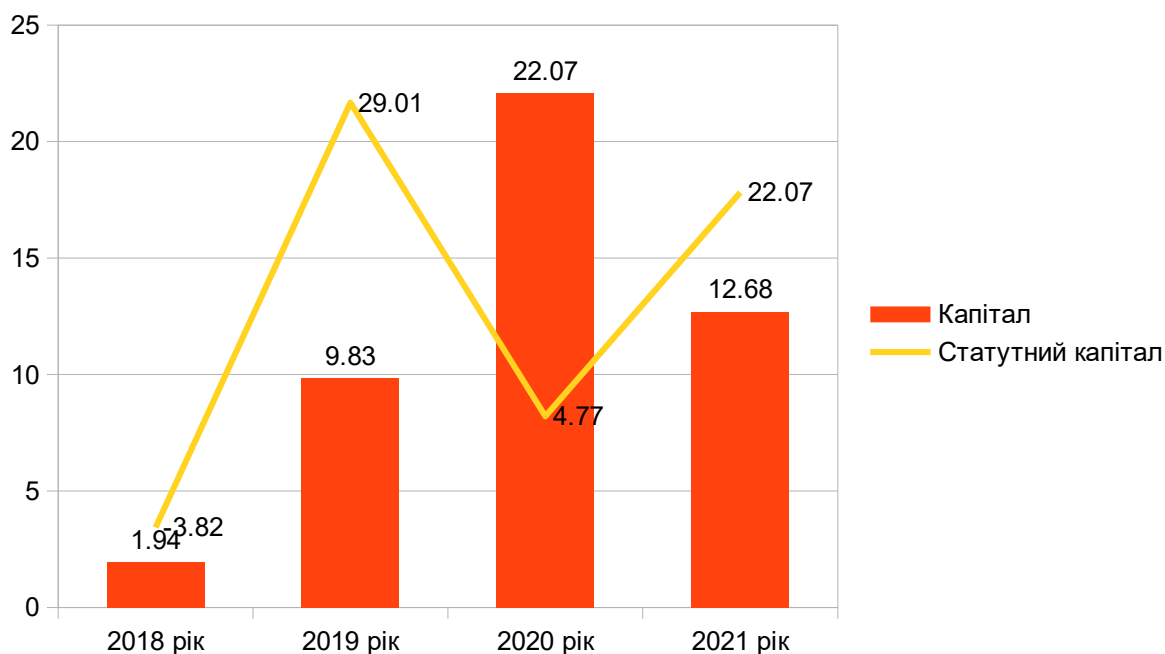

Рисунок 2.1 – Кількість діючих банків в Україні за 2018-2022 роки, шт.

Як бачимо, кількість банків зменшувалася з кожним роком на два банки, за винятком 2022 року, коли кількість банків зменшилася на чотири. Що стосується банків з іноземним капіталом, то їхня кількість залишилася незмінною - 33 банки у 2020 та 2021 роках, але зменшилася на два банки у 2019 році та на три банки у

2022 році. Кількість банків зі 100% іноземним капіталом залишалася незмінною протягом періоду аналізу (23 банки), але зменшилася на один банк у 2022 році.

Розглянемо динаміку активів банківської системи України за останні п'ять років (табл. 2.1)[17]. Як бачимо, загальні активи (не скориговані на резерви під активні операції) за аналізований період мають як зростаючу, так і спадаючу динаміку: за п'ять років вони зросли на 28,21%; за п'ять років вони зросли на 10,03%; за п'ять років вони зросли на 10,03%; за п'ять років вони зросли на 10,03%; за п'ять років вони зросли на 10,03%. Сукупні активи в іноземній валюті (не скориговані на резерви за активними операціями) зменшилися на 10,03% за весь період. Банківські метали найсуттєвіше зменшилися у 2021 році (32,87%), а за аналізований період зросли на 11,63%. Також відбулося значне зменшення резервів за активними банківськими операціями (включаючи резерви за операціями, що обліковуються на позабалансових рахунках) - на 45,45% за весь аналізований період.

Таблиця 2.1 - Динаміка активів банківської системи України за 2018-2021 роки

Показники	Темп приросту, %			
	2018	2019	2020	2021
Загальні активи (не скориговані на резерви за активними операціями)	3,84	3,72	11,32	6,94
з них: нерезиденти	1,46	26,96	8,66	-2,55
Активи в іноземній валюті	-2,42	-0,5	18,96	-0,3
Загальні активи (не скориговані на резерви за активними операціями)	3,12	-7,84	3,91	-8,9

Продовження табл. 2.1

Показники	Темп приросту, %			
Готівкові кошти	6,44	19,95	29,96	3,26
Банківські метали	-	7,27	55,01	-32,87
Кошти в Національному банку України	-4,84	114,14	-50,59	-7,02
Кореспондентські рахунки, що відкриті в інших банках	-9,9	36,3	48,89	-1,8
Строкові вклади в інших банках та кредити, надані іншим банкам	18,87	3,85	43,95	19,29
Кредити надані клієнтам, у т.ч.:	7,92	-7,64	-7,05	10,9
кредити, що надані органам державної влади	88,86	64,89	146,42	131,71
кредити, що надані суб'єктам господарювання	6,32	-10,57	-8,83	6,16
кредити, що надані фізичним особам	15,27	5,02	-3,47	21,58
кредити, надані небанківським фінансовим установам	57,14	-50	81,82	280
Вкладення в цінні папери та довгострокові інвестиції	12,87	12,24	46,7	4,87
Резерви за активними операціями банків (з урахуванням резервів за операціями, які обліковуються на позабалансових рахунках)	8,88	-11,54	-21,08	-28,23

Значні темпи зростання активів банківської системи спостерігалися за готівкою: 6,44% у 2018 році, 19,95% у 2019 році, 29,96% у 2020 році та 3,26% у 2021 році. За аналізований період готівка зросла на 71,33%. Слід також зазначити, що кредити клієнтам, тобто кредити органам державного управління та кредити небанківським фінансовим установам, зросли на 1 248 млн грн та 186 млн грн відповідно.

Розглянемо динаміку зобов'язань банківської системи України за останні п'ять років (рис. 2.2).[17] Як бачимо, зобов'язання банківської системи поступово зростали з 3,87% до 29,08% у період з 2018 по 2020 рік, а у 2021 році зменшилися на 19,32% порівняно з 2020 роком. За аналізований період (2017-2021 роки) зобов'язання банківської системи України зросли на 80,77%.

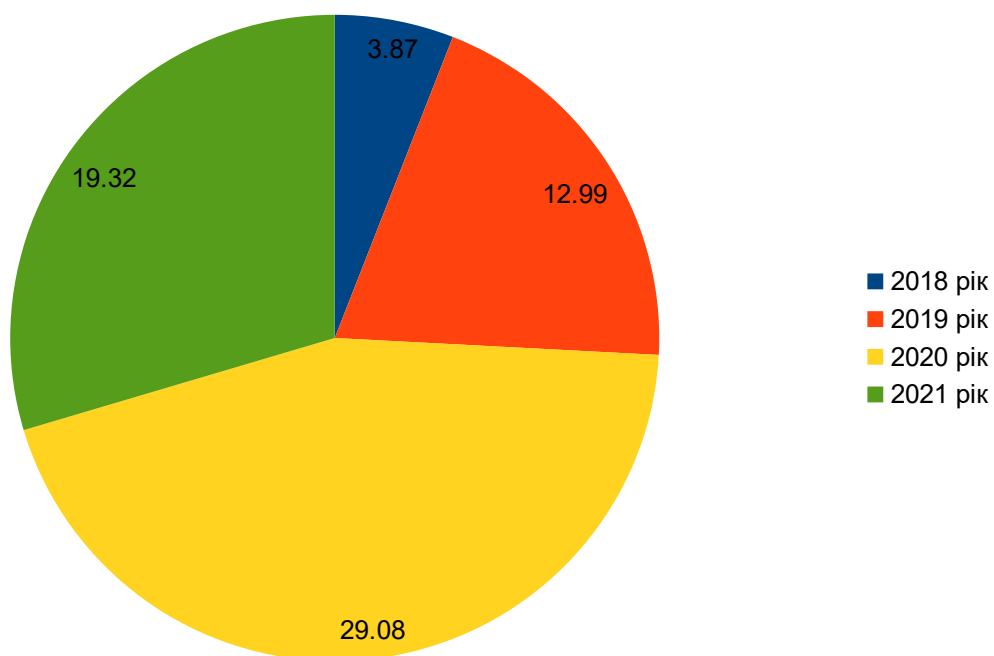

Рисунок 2.2 – Динаміка пасивів банківської системи України за 2018-2021 роки, %

Динаміка капіталізації банківської системи України за останні п'ять років показана на рисунку 2.3. Як бачимо, капітал банківської системи мав стійку тенденцію до зростання з 1,94% до 22,07% у 2018-2020 роках і зменшився на 12,68% у 2021 році порівняно з 2020 роком. За аналізований період (2017-2021 роки) капітал банківської системи України збільшився на 53,99%. Щодо статутного капіталу, то зменшення на 3,82% відбулося у 2018 році, максимальне зростання було у 2019 році - 29,01% порівняно з попереднім роком, а максимальне зменшення протягом аналізованого періоду - у 2020 році – 4,77%.

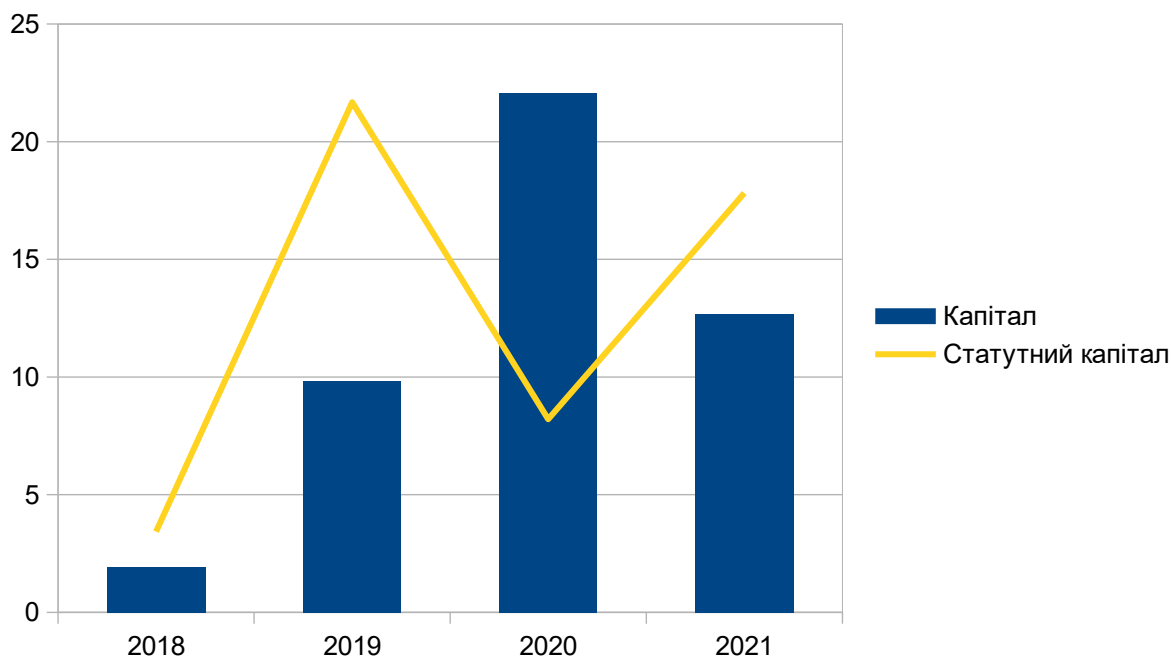

Рисунок 2.3 – Динаміка капіталу банківської системи України за 2018-2021 роки, %

Динаміка капіталу банківської системи України за останні п'ять років показана на рисунку 2.4[17]: у 2020 році борг банків продемонстрував найбільший приріст - 1,96%, а вже у 2021 році він зменшився на 0,33%. За аналізований період (2017-2021 роки) банківський борг зменшився на 2,79%. Зобов'язання в іноземній

валюти демонстрували поступову тенденцію до зростання з 2018 по 2020 рік та тенденцію до зниження у 2021 році. За аналізований період (2017-2021 рр.) зобов'язання в іноземній валюті зросли на 53,34%. Динаміка інших залучених коштів банківської системи України у 2018-2021 рр. представлена в таблиці 2.2. [17]

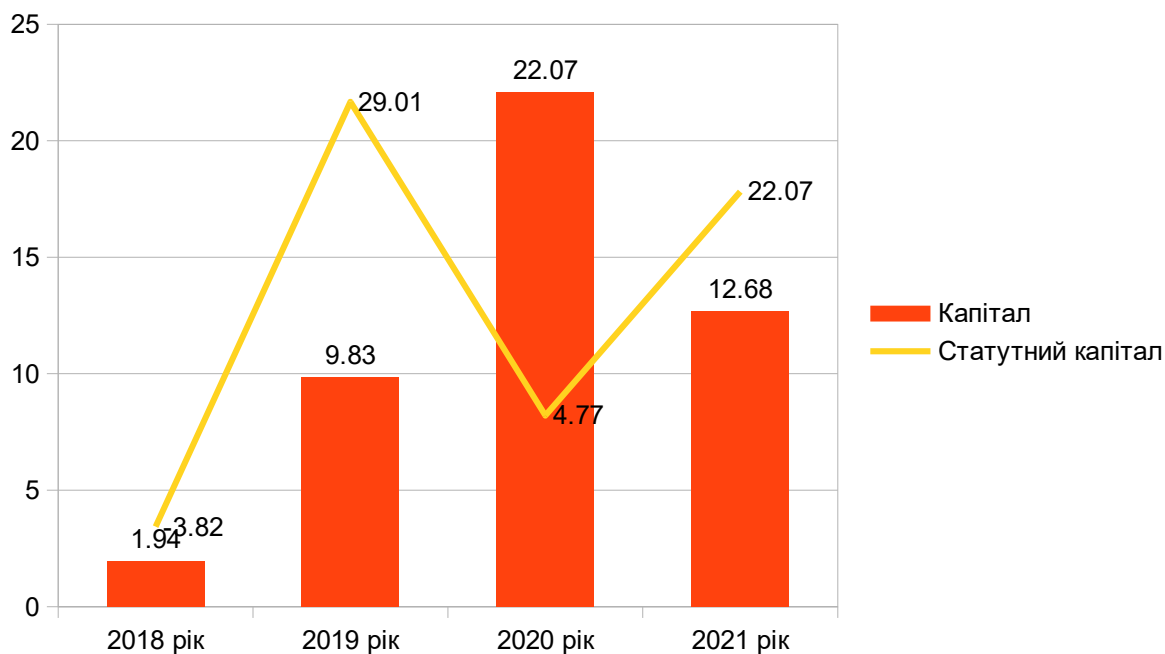

Рисунок 2.4 – Динаміка зобов'язань банківської системи України за 2018-2021 роки, %

Таблиця 2.2 – Динаміка інших запозичених коштів банківської системи України за 2018-2021 роки

Показники	Темп приросту, %			
	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Строкові вклади інших банків та кредити, що отримані від інших банків	-4,19	-3,29	13,96	-5,27
Кошти суб'єктів господарювання	-16,05	-43,31	1,35	2,94
Кошти фізичних осіб (з ощадними (депозитними) сертифікатами)	0,60	22,59	29,78	17,32

Кошти небанківських фінансових установ	6,35	8,59	23,51	6,62
--	------	------	-------	------

Найбільший приріст інших залучених коштів банківської системи України у 2018-2021 роках відбувся за коштами фізичних осіб (за ощадними (депозитними) сертифікатами) - на 87,75%. Зменшення відбулося за коштами суб'єктів господарювання - на 50,34% за аналізований період.

Насамкінець проаналізуємо рентабельність активів та капіталу банківської системи за 2017-2021 роки (рисунок 2.5)[17].

Рисунок 2.5 – Рентабельність активів та капіталу банківської системи за 2017-2021 роки, %

Як бачимо, рентабельність активів перебуває на низькому рівні, а її найвищий рівень припадає на 2019 рік 4,26%. Крім того, рентабельність капіталу, яка також знаходиться на найвищому рівні у 2019 році, досягаючи 33,45%.

Висновки підрозділа 2.1

Поточний стан активів та розвиток банківської системи України показує, що банки мають певні проблеми, найсерйознішою з яких є висока концентрація наданих кредитів порівняно з загальними активами, що дуже негативно впливає на фінансову стійкість банків. Таким чином, можна сказати, що українська банківська система на даному етапі свого розвитку переживає досить складний і нестабільний період. Розробка конкретних планів управління активами та пасивами в банківській системі може бути напрямом подальших досліджень. Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що незважаючи на всі кризові явища, які впливають на банківську систему України, банківські установи залишаються основними та необхідними фінансовими посередниками в національній економіці як для домогосподарств, так і для бізнесу.

2.2 Організаційно-економічна характеристика АТ КБ “ПриватБанку”

АТ КБ "ПриватБанк" - універсальний банк зі стратегічним фокусом на роздрібному секторі, який активно обслуговує малий та середній бізнес, а також корпоративний сектор. Єдиним акціонером банку є держава в особі Кабінету Міністрів України, державі належить 100% акцій АТ КБ "Приватбанк". Банк перебуває у державній власності вже сім років.

АТ КБ "Приватбанк" здійснює свою діяльність на підставі ліцензії, виданої Національним банком України. Станом на 1 січня 2023 року банк має 1210 операційних відділень в Україні.

АТ КБ "ПриватБанк" є лідером українського банківського ринку та найбільшим банком з вітчизняним капіталом. Стратегія його діяльності та розвитку спрямована на максимальне оцифрування всіх процесів, тобто "перехід від обслуговування у відділеннях банку до філософії навчання клієнтів користуватися інструментами дистанційного банківського обслуговування" [26].

Основними джерелами фінансування діяльності АТ КБ "ПриватБанк" є власний капітал, кошти, залучені від фізичних та юридичних осіб, а також кошти, залучені на внутрішньому та зовнішньому ринках капіталу. АТ КБ "ПриватБанк" регулярно збільшує свій капітал шляхом капіталізації витрат та прибутків своїх власників. У разі необхідності для управління ліквідністю емітент залучає додаткові кошти на внутрішньому та зовнішніх ринках, залежно від ринкових умов та вартості ресурсів. Статутний капітал банку становить 206 060,00 мільйонів гривень [24].

Власний капітал банку станом на 1 січня 2023 рік становить 74 351 мільйонів гривень. АТ КБ «ПриватБанк» регулярно збільшує капітал за рахунок коштів власників та капіталізації отриманих прибутків. У разі необхідності для регулювання ліквідності банк залучає додаткові кошти на внутрішньому та зовнішньому ринках в залежності від ситуації на ринках та вартості ресурсів[24].

Кабінет Міністрів, вищий орган управління України, затвердив основні напрями діяльності АТ КБ "ПРИВАТБАНК" на 2020-2024 роки та визначив, що місією державного банку "ПриватБанк" є "збереження та зміцнення ринкових позицій як провідного роздрібного банку України, що надає високоякісні фінансові послуги" [26].

Аналіз фінансового стану банку є одним з найважливіших напрямків операційної діяльності. Банк щоденно розраховує регулятивні нормативи ліквідності, встановлені Національним банком України. Для проведення аналізу банківській діяльності необхідно мати аналітичні матеріали, що дозволяють одержати достовірну, повну і все бічну інформацію про банк. В таблиці 2.3 проведено аналіз основних показників діяльності АТ КБ ПриватБанк за 2019-2023 рр. [25].

Таблиця 2.3 - Аналіз основних показників діяльності АТ КБ ПриватБанк за період 2019-2023 рр., млн.грн.

Показники	2019	2020	2021	2022	2023	Відхилення 2019/2023
Активи	314 106	386 940	407 257	549 739	559 273	245 167
Зобов'язання	259 577	333 112	340 642	491 895	484 921	225344
Власний капітал	54 529	53 828	66 615	57 843	74 351	19819

З аналізу таблиці 2.3 можна зробити висновок, що активи та зобов'язання банків протягом п'яти років зростали майже синхронно, натомість власний капітал банків демонструє дещо нижчі темпи зростання.

За даними таблиць 2.4 та 2.5, у 2021 році чисті активи АТ КБ "ПриватБанк" порівняно з 2020 фінансовим роком зросли на 20 млрд грн 317 млн 95 тис. грн (5,3%), причому чисті активи збільшилися на 950 млн 726 тис. грн (29,7%), при цьому активи АТ КБ "ПриватБанк" збільшилися на 279 млн 747 тис. грн (або - 3,7%) за рахунок основних засобів та нематеріальних активів та на 647 млн 2 тис. 40 грн (або 26,1%) у 2021 році порівняно з 2020 роком за рахунок зменшення грошових коштів та їх еквівалентів на 483 млн 442 тис. грн (або -1,7%), інвестицій в асоційовані та дочірні компанії на 124 млн 362 тис. грн (або -80,4%) та інших активів зменшилися на 790 млн 755 тис. грн (або -30,2%).

Аналіз складу і структури активів АТ КБ «Приватбанк» у 2019-2021 роках подано у таблиці 2.4, а динаміка активів у таблиці 2.5 [25].

Таблиця 2.4 - Аналіз складу і структури активів АТ КБ «ПРИВАТБАНК» у 2019-2021 роках

Показники	Роки, тис. грн.			Структура,%			Зміни в структурі,%	
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2022/ 2019	2022/ 2020
Грошові кошти та їх еквіваленти	28601098	27029630	28117656	9,1	7,0	6,9	-2,2	-0,1
Кошти в інших банках	17803067	23653430	25839685	5,7	6,1	6,3	0,7	0,2
Кредити та заборгованість клієнтів	61033321	56805053	70193030	19,4	14,7	17,2	-2,2	-2,6
Кредити та заборгованість юридичних осіб	14883013	14502070	18537708	4,7	3,7	4,6	-0,2	0,8
Кредити та заборгованість фізичних осіб	46150308	42302983	51655322	14,7	10,9	12,7	-2,0	1,8
Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	66601740	119196146	129074136	21,2	30,8	31,7	10,5	0,9
Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії	154605	30243	30243	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Продовження таблиці 2.4

Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	2256929	6659887	9977735	0,7	1,7	2,4	1,7	0,7
Основні засоби та нематеріальні активи	6480513	7641977	7362230	2,1	2,0	1,8	-0,3	-0,2
Інші фінансові активи	12560750	12329644	13429096	4,0	3,2	3,3	-0,7	0,1
Інші активи	2618680	2474927	1827925	0,8	0,6	0,4	-0,4	-0,2

Чисті активи	31410594 3	38693957 4	40725666 9	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0
--------------	---------------	---------------	---------------	-------	-------	-------	-----	-----

Таблиця 2.5 - Аналіз динаміки активів АТ КБ «ПРИВАТБАНК» у 2019- 2021 роках

Показники	Роки, тис. грн.			Абсолютне відхилення, (+,-) тис. грн		Темп росту, %	
	2019	2020	2021	2021/2019	2021/2020	2021/2019	2021/2020
Грошові кошти та їх еквіваленти	28601098	27029630	28117656	-483442	1088026	98,3	104,0
Кошти в інших банках	17803067	23653430	25839685	8036618	2186255	145,1	109,2
Кредити та заборгованість клієнтів	61033321	56805053	70193030	9159709	13387977	115,0	123,6
Кредити та заборгованість юридичних осіб	14883013	14502070	18537708	3654695	4035638	124,6	127,8
Кредити та заборгованість фізичних осіб	46150308	42302983	51655322	5505014	9352339	111,9	122,1
Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	66601740	11919614 6	129074136	62472396	9877990	193,8	108,3
Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії	154605	30243	30243	-124362	0	19,6	100,0
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	2256929	6659887	9977735	7720806	3317848	442,1	149,8

Продовження таблиці 2.5

Показники	Роки, тис. грн.			Абсолютне відхилення, (+,-) тис. грн		Темп росту, %	
	2020	2021	2022	2020-2021	2021-2022	2020-2021	2021-2022
Основні засоби та нематеріальні активи	6480513	7641977	7362230	881717	-279747	113,6	96,3
Інші фінансові активи	12560750	12329644	13429096	868346	1099452	106,9	108,9
Інші активи	2618680	2474927	1827925	-790755	-647002	69,8	73,9
Чисті активи	314105943	386939574	407256669	93150726	20317095	129,7	105,3

На зростання чистих активів АТ КБ "ПРИВАТБАНК" у 2021 році порівняно з 2020 роком вплинуло збільшення вартості кредитів та заборгованості клієнтів.

На зростання чистих активів АТ КБ "ПРИВАТБАНК" у 2021 році порівняно з 2020 роком вплинуло збільшення вартості кредитів та коштів клієнтів на 13 038 977 тис. грн (23,6%). Приріст склав 1 387 млн грн (23,6%). Переважно через очікувані залишкові строки погашення 12 місяців або менше, з яких кредити та аванси фізичним особам. Цінні папери за справедливою вартістю через інший сукупний дохід (довгострокові та короткострокові державні боргові цінні папери та короткострокові державні боргові цінні папери) становили 9 087 мільйонів гривень (або 990 тис. грн (8,3%)), дебіторська заборгованість за оборотними активами 1 080 млн грн (або 49,8%), активи на відповідальному зберіганні 2 018,6 млн 255 тис. грн (або 9,2%), грошові кошти, депозити та їх еквіваленти 1 088 млн грн (або 4,0%), грошові кошти, депозити та їх еквіваленти; та інші фінансові активи 199 мільйонів 452 тисячі гривень (або 8,9%).

У періоді (2019-2021 роки) найбільш значний вплив мало збільшення чистих активів АТ КБ "ПРИВАТБАНК". Вартість цінних паперів, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід (довгострокові та

короткострокові державні цінні папери) у сумі 62 млрд грн. (довгострокові та короткострокові державні цінні папери) становила 62 042 млн грн (93,8%), тоді як кредити та кредити та аванси клієнтам зросли на 9 млрд грн (23,6%) до 159 млн грн.

Таким чином, загальна структура активів АТ КБ "ПРИВАТБАНК" у 2019-2021 роках є задовільною та дозволяє ефективно управляти активами банку. Банк підтримує стратегію нарощування власних коштів, проводить політику, спрямовану на зниження ризиків, забезпечення високого рівня ліквідності та покращення структури кредитних ресурсів банку, керується принципами відкритості, довіри та партнерства і дбає про економічний добробут кожного клієнта. Керуючись принципами відкритості, довіри та партнерства, АТ КБ "ПРИВАТБАНК" виконує свої зобов'язання перед клієнтами та партнерами.

2.3 Аналіз фінансової діяльності АТ КБ“ПриватБанк” та рекомендації щодо покращення

Показники які будемо використовувати для фінансового аналізу АТ КБ "Приватбанк":

1. рентабельність активів = чистий прибуток / загальні активи.
2. рентабельність власного капіталу = чистий прибуток / власний капітал.
3. коефіцієнт забезпеченості власним капіталом = власний капітал / активи.
4. коефіцієнт надійності = власний капітал / зобов'язання.
5. коефіцієнт загальної ліквідності = активи / зобов'язання.

Для вивчення фінансового аналізу АТ КБ “ПриватБанк” візьмемо звітність за 2019-2021 рр. [26].

Таблиця 2. 6 - Показники фінансової діяльності АТ КБ “Приватбанк” за 2019-2021 рр. млн.грн.

Показники	2019	2020	2021
Розмір чистих активів	314 106	386 940	407 257
Статутний капітал	206 060	206 060	206 060
Власний капітал	54 529	53 828	66 615
Чистий прибуток	32 609	25 306	35 050

Як бачимо, хоча чисті активи протягом аналізованого періоду зростали, власний капітал у 2020 році зменшився на 1,29% порівняно з 2019 роком, а у 2021 році збільшився на 18,14%. Комплекс фінансово-аналітичної інформації дозволяє відстежити динаміку тенденцій економічного розвитку банку та оцінити ключові фінансові показники діяльності банку. На основі даних, наведених у таблиці 2.7, можна зробити висновки щодо фінансового аналізу діяльності банку.

Рентабельність є відносним показником ефективності діяльності банку. Типові значення цього показника по відношенню до рентабельності активів коливаються від 0,75 до 1,5.

Таблиця 2.7 - Узагальнення результатів фінансово-економічного аналізу АТ КБ “ПриватБанк” за 2019-2021рр.

Показники	2019	2020	2021
Рентабельність активів	0,10	0,06	0,08
Рентабельність власного капіталу	0,59	0,47	0,52
Коефіцієнт забезпеченості власним капіталом	0,20	0,14	0,17
Загальна ліквідність	1,21	1,16	1,19

Розв’язок до даних таблиці 2.7

1. Рентабельність активів:

$$ROA = \text{чистий прибуток} / \text{сукупні активи} * 100 \%$$

$$2019\text{р.} = 32609/314106*100\% = 0,10$$

$$2020p. = 25306/386940 * 100\% = 0,06$$

$$2021p. = 35050/407257 * 100\% = 0,08$$

2. Рентабельність власного капіталу:

$$ROE = \text{ЧП} / \text{СК} * 100\%$$

$$2019p. = 32609/54529 * 100\% = 0,59$$

$$2020p. = 25306/53828 * 100\% = 0,47$$

$$2021p. = 35050/66615 * 100\% = 0,52$$

3. Коефіцієнт достатності капіталу:

$$\text{Коефіцієнт достатності} = \text{власний капітал} / \text{активи}$$

$$2019p. = 54529/314106 = 0,20$$

$$2020p. = 53828/386940 = 0,14$$

$$2021p. = 66615/407257 = 0,17$$

5. Коефіцієнт загальної ліквідності:

$$\text{КЗЛ} = \text{активи} / \text{зобов'язання}$$

$$2019p. = 314106/259577 = 1,21$$

$$2020p. = 386940/333112 = 1,16$$

$$2021p. = 407257/340642 = 0,19$$

Як бачимо, показник 2019 року приймає нормативне значення, за винятком 2020-2021 рр. показники менші від норми. Якщо значення відповідного показника становить 1% і більше, то банк ефективно використовує наявні ресурси. Група часткових показників прибутку до середніх активів або прибутку до середніх дохідних активів (тип клієнта, тип операції тощо) має важливе інформаційне значення для оцінки ефективності виробництва та продажу окремих послуг і діяльності банку в цілому. Тенденція до зростання цих показників забезпечується високою якістю менеджменту та зростанням операційного ризику.

Оптимальними значеннями для рентабельності капіталу є 0,1-2,5 %. Для банку який досліджуємо спостерігається зниження цього показника у 2020 році.

Однак загалом можна зробити висновок, що банки використовують власний капітал ефективно.

Коефіцієнт забезпеченості власним капіталом має бути не менше 0,1. У нашому банку цей показник відповідає нормам. Загальна ліквідність характеризується співвідношенням зобов'язань банку (незалежно від строковості) до його активів (незалежно від строковості). Значення цього показника має бути не менше 1. Це означає, що загальна ліквідність ПриватБанку відповідає критеріям норми.

Таким чином, загальна структура активів АТ КБ "ПРИВАТБАНК" у 2019-2021 роках є задовільною та дозволяє ефективно управляти активами банку. Банк підтримує стратегію нарощування власних коштів, проводить політику, спрямовану на зниження ризиків, забезпечення високого рівня ліквідності та покращення структури кредитних ресурсів банку, керуючись принципами відкритості, довіри та партнерства, дбаючи про економічний добробут кожного клієнта. АТ КБ "ПРИВАТБАНК" виконує свої зобов'язання перед клієнтами та партнерами. Склад, структура та динаміка зобов'язань АТ КБ "ПРИВАТБАНК" у 2019-2021 роках наведені в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 - Аналіз складу і структури зобов'язань АТ КБ «ПРИВАТБАНК» у 2019-2021 роках [26]

Показники	Роки, тис.грн.			Структура,%			Зміни в структурі,%	
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2021/2019	2021/2020
Кошти банків	201143	2243	2532	0,08	0,00	0,00	-0,08	0,00
Кошти клієнтів	231386432	309536166	321705424	89,14	92,92	94,44	5,30	1,52

Продовження таблиці 2.8

Показники	Роки, тис.грн.			Структура,%			Зміни в структурі,%	
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2020/2019	2021/2020
Інші залучені кошти	285096	340323	328330	0,11	0,10	0,10	-0,01	-0,01
Відстрочені податкові зобов'язання	139318	163888	159146	0,05	0,05	0,05	-0,01	0,00
Резерви за зобов'язаннями	2362996	9683770	3650326	0,91	2,91	1,07	0,16	-1,84
Інші фінансові зобов'язання	13682046	8591292	10617547	5,27	2,58	3,12	-2,15	0,54
Інші зобов'язання	3599573	4556324	3949108	1,39	1,37	1,16	-0,23	-0,21
Субординований борг	197372	235607	227304	0,08	0,07	0,07	-0,01	0,00
Усього зобов'язань	259577012	333111941	340642144	100,0	100,0	100,0	0,00	0,00

У 2021 році зобов'язання АТ КБ "ПРИВАТБАНК" зросли на 7 млрд 530 млн 203 тис. грн (2,3%) порівняно з 2020 роком - до 34 млрд 642 млн 144 тис. грн. Порівняно з 2019 роком зобов'язання зросли на 31,2%.

Порівняно з 2021 та 2020 роками зобов'язання зменшилися на 6 033 млн 444 тис. грн (62,3%) за рахунок резервів, 607 млн 216 тис. грн (13,3%) за рахунок інших зобов'язань, 11 млн 937 тис. грн (3,5%) за рахунок інших позикових коштів, 8 млрд 303 тис. грн (3,5%) за рахунок субординованого боргу та відстрочених податків. Позитивна динаміка зростання у 2021 році порівняно з 2020 роком відбулася за рахунок коштів клієнтів на 12169258 грн (3,9%), інших фінансових зобов'язань на 2026255 грн (23,6%) та коштів банків на 289 000 грн (12,9%).

Основним фінансовим ресурсом АТ КБ "ПриватБанк" є капітал, який складається з акціонерного капіталу та резервів. За 2021 рік загальний капітал банку збільшився на 12 007,86 млн грн (або 23,8%) - до 66 млрд грн. 892 тис. грн (або 23,8%) до 66 061,4 млн 525 тис. грн. Наступні компоненти залишилися незмінними у 2019-2021 роках. Не змінилися такі складові капіталу банку, як: статутний капітал на рівні 206 059 млн 744 тис. грн та 1 000 тисяч гривень та

емісійний дохід у розмірі 22 мільйони 690 тисяч гривень. За останні три роки структура капіталу банку зазнала змін. У 2021 році структура капіталу банку ще не зазнала збитків, сума непокритих збитків становить 157 026 851 тис. грн, тоді як у 2021 році сума непокритих збитків становить 13 041 411 876 тис. грн, що на 13 041 411 876 тис. грн менше порівняно з 2020 роком або зменшення на 7,9%. У 2020 році порівняно з 2019 роком сума непокритих збитків становить . У порівнянні з 2019 роком сума непокритих збитків збільшилася на 742 мільйони 302 тисячі гривень.

Таблиця 2.9 - Аналіз динаміки капіталу АТ КБ «ПРИВАТБАНК» у 2019-2021 роках [26]

Показники	Роки, тис.грн.			Абсолютне відхилення, (+,-) тис. грн		Темп росту,%	
	2019	2020	2021	2021/2019	2021/2020	2021/2019	2021/2020
Статутний капітал	206059744	206059744	206059744	0	0	100,0	100,0
Емісійні різниці	22690	22690	22690	0	0	100,0	100,0
Резерви та інші фонди банку	6850446	8480907	9696019	2845572,7	1215111,66	141,5	114,3
Резерви переоцінки	11514788	9925331	8082924	-3431864,3	-1842407,3	70,2	81,4
Нерозподілений прибуток	-169918737	-170661039	-157246851	12671886	13414187,6	92,5	92,1
Власний капітал	54528931	53827633	66614525	12085594	12786892	122,2	123,8

У порівнянні з 2021 та 2019 роками складові власного капіталу зросли, за винятком 3043,1 млн грн, за винятком резерву переоцінки, який зменшився на 1 млн 8643 тис. грн, або на 29,8%. У структурі капіталу банку найбільшу частку займає статутний капітал. Інші складові структури капіталу банку мають незначну частку. Отже, виходячи з результатів даної роботи, АТ КБ "ПриватБанк" збільшив власний капітал та покращив показники резервування. Показники достатності власного капіталу покращилися, що свідчить про те, що він не може бути

використаний для фінансування поточної діяльності. Збитки залишаються проблемою: збитки, які мають бути покриті у 2021 році, становлять 157, 246 та 851 тис. грн.

Загальний фінансовий результат АТ КБ "ПРИВАТБАНК" у 2019-2021 роках є прибутковими (табл. 2.10). Зокрема, за результатами 2021 року чистий прибуток АТ КБ "ПРИВАТБАНК" склав 35,05 млрд грн. 411 тис. грн, що на 9,75 млрд грн або на 38,5% більше, ніж за 2020 рік.

Таблиця 2.10 - Аналіз фінансових результатів АТ КБ «ПРИВАТБАНК» у 2019-2021 роках

Показники	Роки, тис.грн.			Абсолютне відхилення, (+,-) тис. грн		Темп росту,%	
	2019	2020	2021	2021/2019	2021/2020	2021/2019	2021/2020
Чистий процентний дохід / Чисті процентні витрати	19666809	21601642	29316919	9650109,6	7715276,58	149,1	135,7
Процентні доходи	33840958	33563085	35853529	2012571,4	2290444,44	105,9	106,8
Процентні витрати	14174149	11961443	6536611	-7637538,1	-5424832,14	46,1	54,6
Комісійні доходи	24574761	27649024	35057119	10482358	7408094,55	142,7	126,8
Комісійні витрати	6386113	8888206	11839816	5453703,3	2951610,32	185,4	133,2
Торговий результат	7588086	11696546	-3390441	-10978527	-15086986,7	-44,7	-29,0
Результат від переоцінки іноземної валюти	6431738	-7349027	1055947	-5375791,1	8404973,87	16,4	-14,4
Інші операційні доходи	1446866	1066347	1370159	-76707,25	303811,74	94,7	128,5
Адміністративні та інші	14662273	18597412	21569398	6907125,2	2971986,2	147,1	116,0

операційні витрати							
Всього доходів	47635315	53463078	50937542	3302227,1	- 2525535,87	106,9	95,3

Продовження таблиці 2.10

Показники	Роки, тис.грн.			Абсолютне відхилення, (+,-) тис. грн		Темп росту,%	
	2019	2020	2021	2021 до 2020	2021 до 2019	2021 до 2020	2021 до 2019
Всього витрат	15026480	28162705	15870434	843953,73	-12292271,3	105,6	56,4
Прибуток (Збиток) до оподаткування	32608835	25300373	35067108	2458273,4	9766735,41	107,5	138,6
Витрати на податок на прибуток	385	5565	16698	16312,67	11132,66	4337,1	300,0
Прибуток	32609220	25305938	35050411	2441190,7	9744472,74	107,5	138,5

Порівняно з 2020 та 2019 роками рівень прибутковості банку зменшився на 7 млрд 303 млн 282 тис. грн. На формування позитивного фінансового результату (прибутку) вплинуло перевищення питомої ваги доходів над витратами. Зростання відбулося за рахунок збільшення співвідношення доходів до витрат. Так, за звітний період темп приросту доходів склав 6,9%, а темп приросту витрат - 5,6%. Найсуттєвіший вплив на структуру доходів мали комісійні доходи, які комісійні доходи, темп приросту яких склав 85,4%. Найдорожчими витратами банку були комісійні витрати та адміністративні та інші операційні витрати.

Під час роботи фінансової діяльності АТ КБ "ПРИВАТБАНК" виявило наступне: політика управління банком спрямована на ефективне управління всіма видами ресурсів, покращення фінансових результатів його діяльності, збільшення вартості активів та підвищення вартості активів банку. Ключовими елементами корпоративного управління АТ КБ "ПриватБанк" є: розгляд та затвердження стратегії розвитку; визначення пріоритетних напрямків діяльності в окремих

бізнесах. Це також визначення пріоритетних напрямків діяльності в окремих бізнес-напрямах і в діяльності банку в цілому.

Рекомендації щодо покращення фінансової діяльності банку

1. Зменшити кредитний ризик як спосіб захисту від непередбачуваних втрат. Кредитне страхування компенсує банку-страхувальнику майнові втрати, пов'язані з матеріальними збитками, яких він може зазнати внаслідок невиконання або неналежного виконання позичальником своїх зобов'язань за кредитним договором. Існує дві основні форми кредитного страхування:

1. страхування самого кредиту (страхування кредитора)
2. страхування забезпечення кредиту (ковенантне страхування).

Кредитні деривативи - це контракти, які передають кредитний ризик від покупця деривативу продавцю (іншому банку, компанії або фінансовій установі), який готовий взяти на себе відповідний ризик без фізичного продажу активу. Кредитні деривативи передбачають періодичний обмін цінами або виплату премій. Продавець інструменту сплачує певну суму покупцеві, коли досягається певний рівень ціни або настає певна подія. Види кредитних деривативів, що активно використовуються в банківській практиці розвинених країн

- кредитно-дефолтні свопи;
- свопи на сукупний дохід;
- "Пакетні" (або "кошикові") свопи.

2. Шляхи підвищення рівня фінансової стійкості АТ КБ "ПриватБанк".

1) Фінансові: депозити, активи, оборотність капіталу, прибуток, рентабельність, рівень ризику, коефіцієнт адекватності капіталу, ліквідність, ризик, економія витрат - 1. уникнути кредитного ризику та оптимізувати кредитний процес; 2. збільшити прибуток, зменшити витрати; 3. підвищити рівень фінансової стійкості банку.

2) Клієнти: відсоток нових клієнтів; ріст кількості нових продуктів; відсоток та частота скарг невдоволених клієнтів; відсоток збільшення кількості підписаних контрактів - 1. нові банківські продукти; 2. підвищення рівня задоволеності клієнтів; 3. стратегічне утримання та залучення клієнтів.

3) Внутрішні процеси: розмір резервів за кредитами; рівень прибутковості та толерантності до ризиків; період розвитку; темпи зростання обсягів продуктів; тривалість, швидкість та ефективність банківських операцій - 1. грошові резерви; 2. ефективність кредитної політики; 3. скорочення періоду розробки нових продуктів; 4. покращення бізнес-процесів банку, процесів комунікації та обслуговування клієнтів.

4) Навчання та розвиток: частка кваліфікованого персоналу; зростання заробітної плати, премій та бонусів; витрати на навчання - 1. розвиток персоналу банку; 2. програми навчання, стажування та освіти; 3. залучення працівників банку до соціальних проектів; 4. задоволення потреб клієнтів; 5. утримання та залучення стратегічних клієнтів.

Висновки

На сьогоднішній день АТ КБ "Приватбанк" є одним з банків України, що найбільш динамічно розвивається та займає лідируючі позиції в банківському рейтингу країни. За результатами аналізу фінансових результатів діяльності АТ КБ "Приватбанк", протягом аналізованого періоду чистий процентний дохід зменшився, а чистий комісійний дохід зменшився за рахунок зменшення. За результатами аналізу та оцінки результатів фінансової діяльності АТ КБ "Приватбанк" визначено, що чистий прибуток банку протягом аналізованого періоду 2019-2021 рр. зменшився за рахунок зменшення чистого процентного доходу та зменшення чистого комісійного доходу. Фінансово-економічний стан АТ КБ "Приватбанк" у період 2019-2021 рр. характеризується фінансовою стійкістю за ступенем збільшення оборотності капіталу, динамікою структури джерел фінансування та здатністю обслуговувати борги. На основі розрахунку коефіцієнтів за 2019-2021 роки можна зробити висновок, що банк здійснював ефективну кредитну діяльність. Для підвищення ефективності залучення коштів від фізичних осіб, особливо тих, що мають значно вищу платоспроможність, слід запровадити програми лояльності та приділити увагу довгостроковим депозитам. Фінансово-економічна безпека АТ КБ "Приватбанк" характеризується структурою джерел його фінансування, оборотністю капіталу відповідно до динаміки його платоспроможності, а також на основі розрахунку коефіцієнтів, що характеризують фінансову безпеку АТ КБ "Приватбанк", можна зробити висновок, що банк працює ефективно, але зменшення співвідношення загального доходу до активів у 2020 році порівняно з 2019 роком, що приносить банку дохід по відношенню до активів, свідчить про зменшення загального фінансового результату банку. Таким чином, фінансовий моніторинг в АТ КБ "Приватбанк" безпосередньо пов'язаний з обов'язковими процедурами внутрішнього контролю в частині проведення фінансових операцій, ідентифікації клієнтів та проведення

розслідувань АТ КБ "Приватбанк" у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, та враховує рекомендації як відповідних національних органів фінансового моніторингу, так і міжнародних організацій.

Список використаних джерел

1. Копилюк О. І. Аналіз банківської діяльності: навч. посіб. / Копилюк О. І., Музичка О. М. ; Укоопспілка, Львів. торг.-екон. ун-т. – Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2016. – 415 с.
2. Економічний аналіз: Навч. посібник / За ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. – К.: КНЕУ, 2001. – 540 с.
3. Аналіз банківської діяльності: Підручник / [А.М. Герасимович, І.М. Парасій-Вергуненко, В.М. Кочетков та ін.]; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Герасимовича. - К.:КНЕУ, 2010. — 599 с.
4. Банківська справа: І Тиркало, ІС Гуцал, ЯІ Чайковський, ТІ Андрушків, НД Галапуп. м.Тернопіль, Карт-бланш, 2001.
5. Васюренко О.В. Економічний аналіз діяльності комерційних банків: навчальний посібник/ О. В. Васюренко, К. О. Волохата. - К.: Знання, 2006. - 463 с.
6. Довгань, Ж.М.Фінансовий менеджмент у банку: навчальний посібник/ Ж. М. Довгань; Міністерство освіти і науки України, Тернопільський 15 національний економічний університет. - Тернопіль: Економічна думка, 2006. - 306 с.
7. Колодізев, О.М. Фінансовий менеджмент у банках: концептуальні засади, методологія прийняття рішень у банківській сфері: навчальний посібник/ О. М. Колодізев, І. М. Чмутова, І. О. Губарева. - Х.: ВД "ІНЖЕК", 2004. - 408 с
8. Банківські операції: підручник/А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна та ін.; за заг. ред. А. М. Мороза; редкол.: М. І. Дибба (голова), І. Б. Івасів, М. І. Савлук та ін.; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – 5-те вид., без змін. – К.:КНЕУ, 2009. – 740 с.
9. Банківські операції: підручник / За ред. д.е.н., проф. О.В.Дзюблюка, Я Чайковський, Н Галапуп, І Кравчук, О Малахова. Тернопіль: Видавництво ТНЕУ «Економічна думка», 2009.

10. Любунь, О.С. Фінансовий менеджмент у банку: навчальний посібник/ О. С. Любунь, В. І. Грушко; Мін-во освіти і науки України. - К.: Слово, 2004. - 296 с.
11. Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз банківської діяльності: навчальнометодичний посібник/ І. М. Парасій-Вергуненко; Мін-во освіти і науки України, КНЕУ. - К.: КНЕУ, 2003. - 347 с.
12. Бурковська А.В., Кушнарьова А.А. (2017). *Аналіз фінансових результатів діяльності банківської системи України*. Наукові праці. Економіка.
13. Гушко С. В. (2011). *Фінансовий аналіз: навч. посіб.* -Кривий Ріг.
14. Щибиволок, З.І. Аналіз банківської діяльності: навчальний посібник/ З. І. Щибиволок ; ред. С. І. Шкарабан. - К.: Знання, 2006. - 311 с .
15. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. Банківські показники. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count/>.
16. Офіційний сайт Національного банку України. Спецпроект — Зрозуміти та відпустити “ Причини і результати «великого банківського очищення “ - 2017. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://www.google.com/url?sa=i&url=http%3A%2F%2Fbadbanks.bank.gov.ua%2F&psig=AOvVaw2w4tkLq_RjYXAUJaOinAYw&ust=1684686550377000&source=images&cd=vfe&ved=0CBMQjhxqFwoTCJiR2vuohP8CFQAAAAAdAAAAABAJ.
17. Офіційний сайт Національного банку України: Річний звіт 2022 рік, 2022. - 38с. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/richniy-zvit-natsionalnogo-banku-ukrayini-za-2022-rik>.
18. Єріна А.М. Статистичне моделювання та прогнозування: Навч. посібник / Єріна А.М. – К.: КНЕУ, 2002. – 170 с.
19. Макар'ян Е. А. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Е. А. Макар'ян, Г. П. Герасименко, С. Е. Макар'ян. - 4-те вид., Випр. - М.: ФБК ПРЕС, 2006. - 235 с.

20. Фінансовий аналіз [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://subject.com.ua/economic/analysis1/index.html>.
21. Климова О.О. Аналіз прибутковості комерційних банків//Фінанси України. - №3. – 2005. – С. 112-116.
22. Зубова В. В., Шевченко Т. О. Аналіз основних показників розвитку банківської системи України. Ефективна економіка. 2017. No 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5577>.
23. Карчева Г. Т. Фінансовий стан банків України в умовах загрози світової фінансово-економічної кризи. Ефективна економіка. 2020. No 3. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2020/11.pdf.
24. Офіційний сайт ПриватБанк: Корпоративне управління [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://privatbank.ua/about/management/corp>.
25. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. Фінансові результати Приватбанку. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://minfin.com.ua/ua/company/privatbank/rating/>.
26. Офіційна сторінка АТ КБ «ПРИВАТБАНК». URL: <https://privatbank.ua/>.